

עקרונות ליצירת מכובדות ו"אפקט רשת" של השקל הדיגיטלי

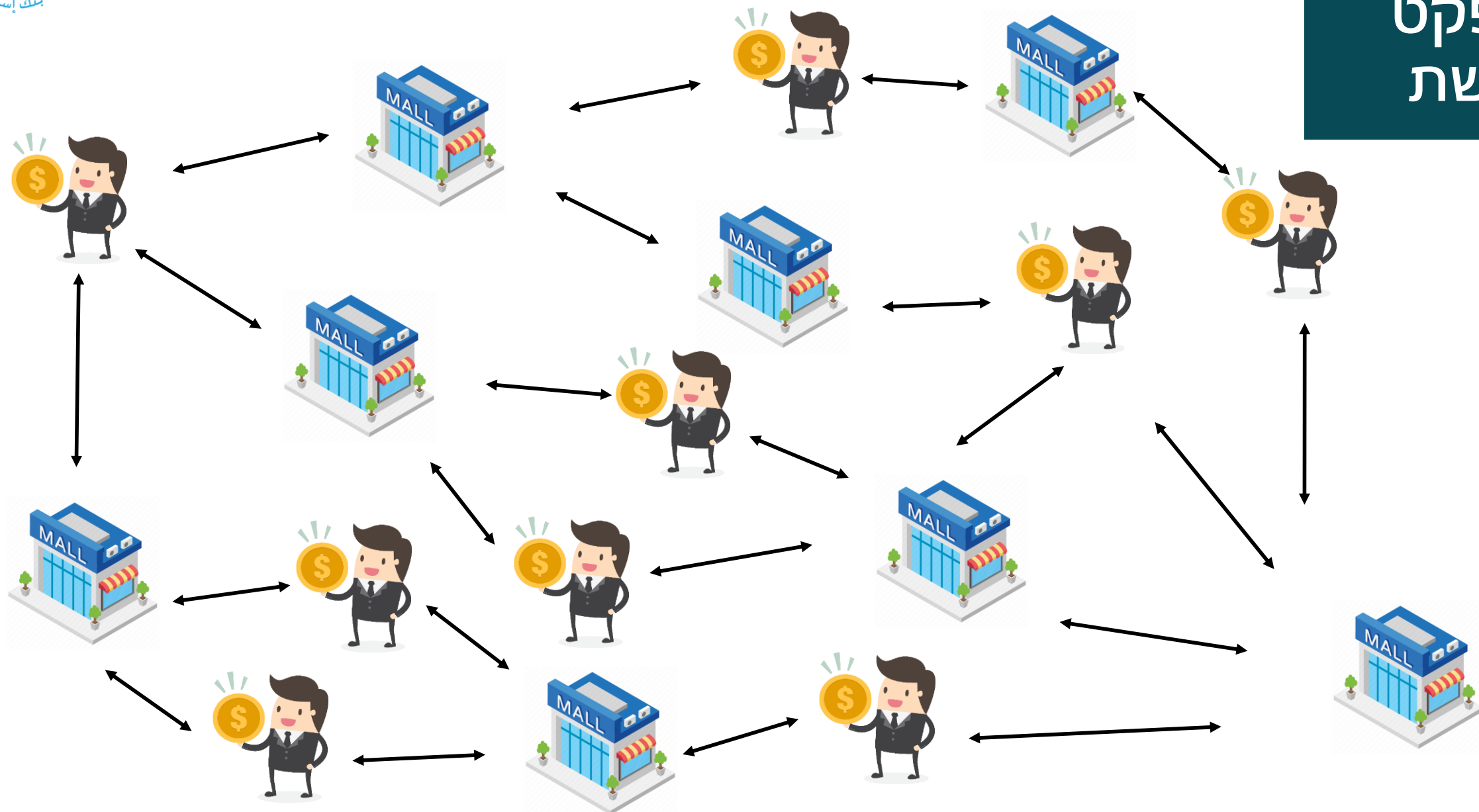

יצירת אפקט רשת

- מלכתחילה הוגדרה הגישה, שהשקל הדיגיטלי יכובד "בכל מקום" – המסמך מתאר את הדרכים למימוש גישה זו.
- אם התועלות של השקל הדיגיטלי עולות על העלויות שכרוכות בהנפקתו, אילו עקרונות יובילו ליצירת המכובדות של מצעי התשלום?

יצירת אפקט רשת

יצירת אפקט רשת

השיקולים העסקיים של בתי העסק

הדרישות הטכנולוגיות שיובילו לאימוץ מוצלח

הגדרת השקל הדיגיטלי כ"הילך חוקי"

ממשק ליישומי תשלום עתידיים

תשלומים לא מקוונים

תשלומים חוצי גבולות

הממשלה כ"בית העסק הגדול במשק"

- הממשלה הנה המשלמת ומקבלת התשלומים הגדולה במשק.
- ככל שהממשלה תאפשר לאזרחים לשלם לה ולקבל ממנה תשלומים באמצעות השקל הדיגיטלי, הדבר יסייע למכובדות של השקל הדיגיטלי במשק כולו.
- מוסדות ציבוריים יכולים לעודד את השימוש בשקל הדיגיטלי בדרך של העברת המשכורות לעובדים שיחפצו באפשרות זו.

חוויית תשלום

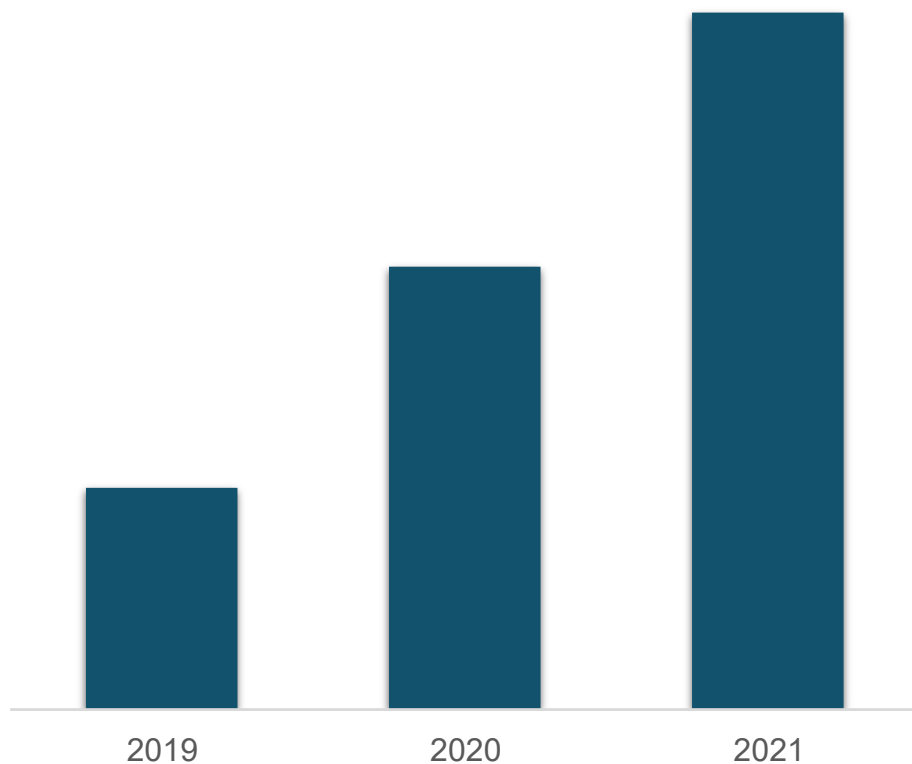
גם אמצעי תשלום שיכולה להיות בו תועלת רבה, ייתכן ולא יאומץ באופן רחב אם חוויית התשלום לא תהיה חיובית **ועדיפה** על זו שבאמצעי תשלום אחרים. בין המאפיינים הנחוצים לחוויית תשלום עדיפה:

- ממשק נוח - כדי ליצור אפקט רשת חשוב שהתשלום בשקל הדיגיטלי יהיה נוח לכל הפחות באותה מידה, ובמידת האפשר שיתבסס על אותם מכשירי קצה שהלקוח כבר מכיר.
- תחושת ביטחון בממשק - כדי שיהיו היקפי שימוש גדולים, הלקוחות צריכים להרגיש ביטחון בשימוש באמצעי התשלום. שיקול זו תקף במיוחד לגבי צרכנים בעלי אוריינות דיגיטלית נמוכה שיש להם קושי לבצע עסקאות שמצריכות שימוש בטכנולוגיות חדשות.
- זמינות ומיידיות - בסוגי עסקאות מסויימים, גם אם התשלום ביישומון אינו מידי וחשבון הבנק של הלקוח מזוכה בעיכוב, יש חשיבות לכך שהלקוח מקבל חיווי מידי על קבלת הכספים.

תשלומי P2P

מחזור תשלומים באפליקציות תשלומים

- הניסיון העולמי מראה שאימוץ מוצלח של אמצעי תשלום התבסס על יצירת שימושיות גבוהה בעולמות ה-P2P כזרז לאימוץ מוצלח גם על ידי עסקים.
- שוק העברות P2P באמצעים דיגיטליים צבר תאוצה במהלך השנים האחרונות בישראל.
- כיום, שירותי ה-P2P ניתנים בחינם על-ידי אפליקציות התשלומים השונות.
- האפליקציות עדיין לא גיבשו מודל עסקי רווחי להעברות P2P ללא עלות, וייתכן ששקל דיגיטלי יוכל לתמוך בביצוע העברות אלה ללא עלות ובכך עשוי לתפוס חלק מנתח שוק זה.

גורמים נוספים

חובת השתתפות של בתי עסק

במידה ותידרש הנעה לפעולה של בתי העסק לאמץ את אמצעי התשלום החדש, המדינה תוכל לשקול באמצעות הליכי חקיקה, לחייב את בתי העסק העומדים בקריטריונים מסוימים (גודל והיקף עסקאות, ענפי משק מסוימים, וכדומה) לבצע את ההתאמות הדרושות כדי לאפשר לצרכנים לשלם באמצעות השקל הדיגיטלי.

חובת השתתפות של בנקים וספקי שירותי תשלום גדולים

כדי להגדיל את היקפי השימוש, ניתן יהיה לשקול רגולציה שתחייב גופים פיננסיים, ובפרט את הבנקים (כולם, או החל מסף מסוים), חברות כרטיסי אשראי וספקי שירותי תשלום מהותיים אחרים ככל שיקומו כאלה, לשמש כ"ספקי תשלום" במערכת השקל הדיגיטלי ולספק ללקוחות שירותי ארנק של שקל דיגיטלי.

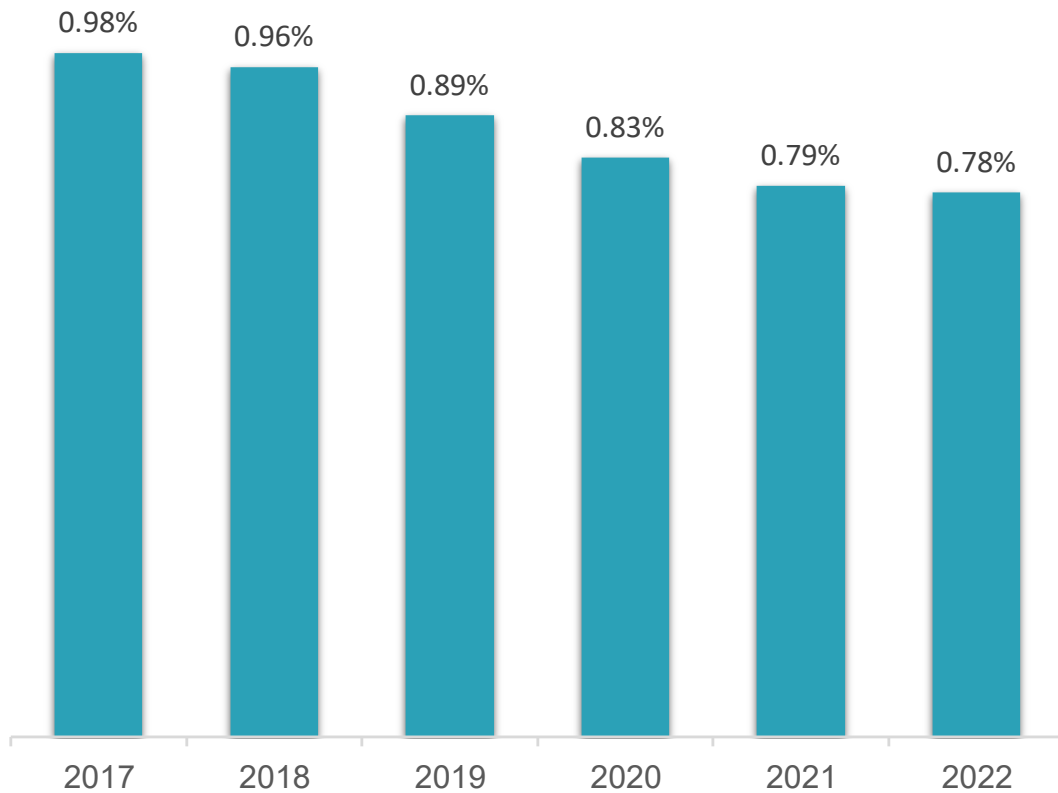

השיקולים העסקיים של בתי העסק בהחלטה על אימוץ אמצעי תשלום חדש

כאשר בתי עסק שוקלים אילו אמצעי תשלום לקבל, הם בעיקר בוחנים את **מספר הצרכנים** שמעוניין לעשות שימוש באותו אמצעי תשלום, ואת **העלות התפעולית** שכרוכה בו. לפיכך, ככל שיהיו יותר צרכנים אשר משתמשים בשקל הדיגיטלי והעלויות התפעוליות יהיו זולות יותר בהשוואה לאלטרנטיבות שקיימות כיום, הדבר יהווה זרז לבתי העסק לאמץ אותו.

עמלת הסליקה בממוצעת בין השנים 2017-2022

עלויות

- בכדי לעודד אימוץ מצד בתי העסק, חשוב שהעלות לבתי העסק תהיה **אטרקטיבית** בהשוואה לעלויות של האלטרנטיבות הקיימות.
- התשתית הציבורית של המטבע הדיגיטלי של הבנק המרכזי עשויה להוביל ליצירת סביבת תשלומים תחרותית יותר, וכזאת שמאופיינת בעמלות נמוכות יותר – הן לצרכן והן לבתי העסק.

השימוש בשקל הדיגיטלי כמנוף לייעול התהליכים התפעוליים של בית העסק

- בכלכלה שהופכת ליותר דיגיטלית, יותר תהליכים בייצור ובמכירה של המוצרים והשירותים הופכים לאוטומטיים. תהליכים שנותרים ידניים כגון התשלום בנקודות המכירה ותשלום המיסים לרשויות, מעכבים את הדיגיטציה ואת ההתייעלות של בית העסק.
- ככל שהשקל הדיגיטלי יאופיין באופן שיסייע לקשור את פעולת התשלום לתהליכים עסקיים נוספים ביתר יעילות, הדבר ייצור תמריץ לאימוץ השקל הדיגיטלי על ידי בתי העסק.

שימוש באביזרי קצה קיימים

- כדי ליצור אפקט רשת באמצעי תשלום חדש, חשוב שהמשתמשים יוכלו לעשות שימוש באביזרי קצה שכבר קיימים ברשותם, או שהשגתם תהיה נוחה וזולה.
- עבור אותם משתמשים שאין ברשותם אביזרים אלו, או שהאוריינות הטכנולוגית שלהם נמוכה, חשוב שניתן יהיה להשתמש בשקל הדיגיטלי גם באמצעות אביזרים פשוטים ונוחים אחרים.

שימוש בטכנולוגיות קיימות

- גם בצד בתי העסק שימוש בטכנולוגיות קיימות יסייע לאימוץ הנרחב של השקל הדיגיטלי ויפחית את העלויות שכרוכות בהתאמות אליו.
- בתי העסק השונים שערכנו עמם שיחות בנושאים הללו, העלו את המורכבות שבהטמעת מערכות תשלומים חדשות ואת העלויות שכרוכות בכך.

הדרישות הטכנולוגיות שיובילו לאימוץ מוצלח של השקל הדיגיטלי

הגדרת השקל הדיגיטלי כ"הילך חוקי"

- המונח "הילך חוקי" מבטא את הצורך של המדינה להעניק למטבע שלה מעמד מיוחד, המבטיח את אמון הציבור בו.
- הגדרת השקל הדיגיטלי כהילך חוקי ככל הנראה תביא לכך שהציבור יקנה לשקל הדיגיטלי אותו מעמד כמו למזומן, בראש ובראשונה מבחינת האמינות והביטחון בו
- לכן צפויה לתרום למקבוצות של השקל הדיגיטלי על ידי משקי בית, בתי עסק ורשויות המדינה

ממשק ליישומי תשלום עתידיים

- במגוון עסקאות הכסף של הבנק המרכזי מאבד את היכולת שלו לשרת את הציבור בכלכלה.
- קיימים מספר יישומי תשלומים עתידיים שאותם השקל הדיגיטלי עשוי להצטרך לאפשר, כאלטרנטיבה או לצידו של כסף של המגזר הפרטי.
- בכדי שהשקל הדיגיטלי לא יישאר בפיגור טכנולוגי אל מול האלטרנטיבות בעולם התשלום העתידי, יש לאפיין אותו כבר בשלבי הפיתוח באופן שיאפשר חדשנות גם בעתיד.

Micropayments

Programmable
payments

Delivery versus
Payment

Internet of
Things

Decentralized
Finance

Metaverse

תשלומים לא מקוונים

כדי שהשקל הדיגיטלי יהיה כלי אפקטיבי ויעיל בעולם התשלומים וכדי שהציבור ירצה לאמץ אותו, זמינות המערכת צריכה להיות מקסימאלית. עם זאת, ייתכנו מקרים שבהם התשלום המקוון הסטנדרטי לא יתאפשר בשל גורמים מסוימים, ביניהם:

- גורמים טכנולוגיים
- גורמים סביבתיים
- גורמים חברתיים

הרחבת אפשרויות התשלום באמצעות השקל הדיגיטלי, כולל במצבים שבהם החיבור לרשת מוגבל, תהווה תמריץ אפשרי לאימוץ של השקל הדיגיטלי על ידי הציבור הרחב.

תשלומים חוצי גבולות

- תשלומים אלו כרוכים בהמרת מטבע, הם מסורבלים, איטיים ויקרים, ובשל כך מהווים **נקודת תורפה** של מערך התשלומים העולמי.
- במידה והמטבעות הדיגיטליים של הבנקים המרכזיים יוכחו ככאלו אשר עשויים להוזיל את הליכי העברות התשלומים בין מדינות, הדבר עשוי להוות **תמריץ לאימוץ** של השקל הדיגיטלי.

שאלות לסיכום

1. באיזה תנאים תחליטו לאמץ את השקל הדיגיטלי כאמצעי תשלום, לכבד אותו ולבצע באמצעותו תשלומים?
2. מה צריכים להיות המאפיינים הטכנולוגיים של השקל הדיגיטלי שייקלו עליכם לכבד תשלומים ולבצע תשלומים באמצעותו?
3. האם ישנם יישומי תשלום שלהערכתכם צפויים להתפתח בעתיד, שחשוב שהשקל הדיגיטלי יתמוך בהם?
4. באיזו מידה חשוב לדעתכם שניתן יהיה לבצע תשלומים לא מקוונים? למה?

תודה!

